

บทสรุปผู้บริหาร

การจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 ได้กำหนดให้สถานศึกษาต้องจัดประสบการณ์การเรียนรู้แก่ผู้เรียนให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น แหล่งเรียนรู้ในชุมชน ตลอดจนภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมทั้งมุ่งเน้นการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ จากการศึกษาสภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ของสถานศึกษาในระดับประถมศึกษาซึ่งตั้งอยู่ในชุมชนรอบหนองหาร จังหวัดสกลนคร พบว่า ครูยังไม่มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ที่เป็นแบบบูรณาการ ขาดการใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นในการจัดการเรียนรู้ สภาพดังกล่าวจัดเป็นปัญหาอย่างยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครู ที่มุ่งให้การจัดการเรียนรู้ของครูสามารถที่จะช่วยพัฒนาผู้เรียนแบบองค์รวมได้อย่างแท้จริง ปัญหาการพัฒนาผู้เรียนแบบแยกส่วน จึงทำให้ผู้เรียนไม่สามารถนำผลการเรียนรู้ไปบูรณาการและเชื่อมโยงประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้

จากความสำคัญและสภาพปัญหาดังกล่าวจึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะทำการวิจัยและพัฒนากิจการกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นเป็นฐานสำหรับสถานศึกษาในชุมชนรอบหนองหาร จังหวัดสกลนคร ทั้งนี้เพื่อเป็นการช่วยเสริมสร้างรูปแบบการจัดการกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นเป็นฐาน ใช้ห้องเรียนธรรมชาติ ภูมิปัญญาในท้องถิ่น เป็นแหล่งเรียนรู้ อันจะเป็นการช่วยทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้อยู่บนรากฐานของวิถีชีวิตที่สัมพันธ์สอดคล้องกับสภาพบริบททางสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งนับว่าเป็นการเรียนรู้ที่มีความหมาย เข้าใจองค์รวมของชีวิตและสังคมท้องถิ่นอย่างแท้จริง

การวิจัยและพัฒนากิจการกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นเป็นฐาน สำหรับสถานศึกษาในชุมชนรอบหนองหาร จังหวัดสกลนคร มีวัตถุประสงค์ดังนี้

- 1) เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียนและชุมชนรอบหนองหาร จังหวัดสกลนครในประเด็นที่เกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วิถีชีวิต ประเพณี วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อจัดทำเป็นแหล่งเรียนรู้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ
- 2) เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นเป็นฐาน สำหรับสถานศึกษาในชุมชนรอบหนองหาร และ
- 3) เพื่อศึกษาผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นเป็นฐานที่พัฒนาขึ้น

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยและพัฒนา (Research and development) โดยแบ่งขั้นตอนการดำเนินงานออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้ 1) ระยะที่ 1 การศึกษาแนวคิดทฤษฎีและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน 2) ระยะที่ 2 การพัฒนารูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นเป็นฐาน และ 3) ระยะที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นเป็นฐาน

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการประเมินคุณภาพของรูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการที่พัฒนาขึ้นเป็นครูผู้สอนของโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในชุมชนรอบหนองหาร จังหวัดสกลนคร จำนวน 4 โรงเรียน ได้แก่ 1) โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง 2) โรงเรียนท่าศาลาราชภัฏวิทยา 3) โรงเรียนโพนงามโคกวิทยาการ และ 4) โรงเรียนบ้านน้ำพุราษฎร์สงเคราะห์ ซึ่งเป็นครูผู้สอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ที่สมัครใจเข้าร่วมการพัฒนา จำนวน 12 คน

ผลการวิจัยได้ข้อค้นพบ ดังนี้

1. รูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นเป็นฐาน ประกอบด้วย 7 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ศึกษาวิเคราะห์หลักสูตร 2) วิเคราะห์แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น 3) กำหนดรูปแบบ วิธีการบูรณาการ 4) ออกแบบหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นเป็นฐาน 5) ออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ 6) ดำเนินการจัดการเรียนรู้ และ 7) ประเมินผลการเรียนรู้

2. ผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นเป็นฐาน พบว่า

2.1 ครูผู้เข้ารับการอบรมตามรูปแบบที่พัฒนาขึ้น จำนวน 12 คน มีความรู้ความเข้าใจในการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นเป็นฐาน ผ่านเกณฑ์การประเมิน ร้อยละ 80 ครบทุกคน

2.2 ครูผู้เข้ารับการฝึกอบรมตามรูปแบบที่พัฒนาขึ้น จำนวน 12 คน สามารถสร้างหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นเป็นฐาน มีคุณภาพระดับดีมาก จำนวน 2 คน และระดับดี จำนวน 10 คน

2.3 การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนตามหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการที่ครูซึ่งได้รับการฝึกอบรมพัฒนาขึ้น จำนวน 12 หน่วยการเรียนรู้ พบว่านักเรียน ร้อยละ 97.05 มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คิดเป็นร้อยละ 84.38 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดคือ นักเรียนร้อยละ 80 มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนร้อยละ 75 ขึ้นไป

จากการวิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ดังนี้

1. ผู้บริหารและผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการฝึกอบรมและพัฒนาครูในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรส่งเสริมให้มีการนำรูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นเป็นฐานซึ่งได้ผ่านขั้นตอนการพัฒนาอย่างเป็นระบบ มีการตรวจสอบคุณภาพโดยผู้ทรงคุณวุฒิและการทดลองใช้ แล้วนำไปปรับปรุงแก้ไขจนมีประสิทธิภาพไปใช้ในการฝึกอบรมครู เพื่อให้สามารถจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นเป็นฐานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. กระบวนการฝึกอบรมตามรูปแบบที่พัฒนาขึ้นมุ่งเน้นการปฏิบัติของผู้เข้ารับการอบรม ดังนั้นในการนำไปใช้จึงต้องมุ่งเน้นให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ปฏิบัติตามขั้นตอนที่กำหนดภายใต้การดูแลช่วยเหลือของวิทยากร ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างให้ผู้เข้ารับการอบรมเกิดความรู้ความเข้าใจ มีทักษะในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้และการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นเป็นฐาน

3. ในกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นเป็นฐานที่มีประสิทธิภาพ มีสิ่งจำเป็นที่ควรพิจารณา ได้แก่ การมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องต่างๆ เช่น นักเรียน ครูผู้สอน ผู้บริหารโรงเรียน ภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้ปกครอง เป็นต้น